EPITOME FEUDORUM,
DIONYSIO GOTHOFREDO, JC. Autore.

De jure Feudorum.

Feudi Etymon.

FEudis operam daturum prius nosse oportet, unde nomen Feudi descendat. Est autem Feudum a fidelitate & fide. Potest tamen conveniri, ut sine juramento fidelitatis feudum habeatur, *libro Feudor.* 2. *tit.* 3. *in fin. lib.* 2. *tit.* 24. §. 1. *tit.* 40. 76.

Beneficii seu Feudi definitio.

Beneficium in genere dicitur benevola actio &c. *lib.* 2. *tit.* 23. Senec. 1. *de beneficiis, cap.* 6. In specie vero & quod attinet ad hunc Feudorum tractatum, Beneficium seu Feudum id dicitur quod ex benevolentia ita datur, ut proprietas rei immobilis beneficiatæ, id est beneficio datæ & acceptæ, penes dantem remaneat; ususfructus vero illius rei ita ad accipientem transeat, ut ad eum heredesque ejus masculos & fœminas (si de his nominatim dictum sit) perpetuo pertineat: ad hoc, ut ille, ac sui heredes, fideliter domino serviant, ita uti expressum est.

De juris præceptis.

Legibus & moribus præceptum est, jus suum cuique tribuere, honeste vivere, alterum non lædere 5. 14.

De origine juris feudorum & autoritate Prudentum.

AB initio feuda ita fuerunt in dominorum potestate, ut quando vellent, ea auferrent: dein annalia: tum ad eum quem ex liberis vasalli dominus elegisset: postremo ad omnes filios æqualiter deferri cœpta *lib.* 1. *tit.* 1. §. 1. & ad nepotes ex filio 1. 1. 2. Quinetiam feudum a patre acceptum seu paternum ad fratres defuncti sine legitimo herede, id est masculo deferri cœptum: at non adquisitum a fratre, vel separatim vel communiter: nisi nominatim ita conventum esset 1. 2. 2. Quemadmodum nec ad filias defertur, nisi eo jure ita adquisitum 1. 2. 3. vel nisi a domino redemerint, aut gratiose propter servitium & amorem patris obtinuerint 1. 2. 4. Ad venientes ex latere ad septimum geniculum seu gradum, olim non ultra fratres patrueles 1. 1. 4. hodie in infinitum defertur 2. 50. Hoc jus duobus libris in editionibus vulgaribus comprehensum: quinque vero in Cujacii editione. Prioris autor Gerard. Niger Consul Mediolan. teste Othone Frisingensi 2. *de rebus gestis Friderici* 12. Secundi ac tertii, Obertus de Orto 2. *Feudor.* 1. & 2. *Feudor.* 24. §. 2. Quartus ex variis & incertis autoribus est conflatus. Quinto continentur constitutiones quædam imperatoriæ, his libris ab Hugolino (Odofredo teste) insertæ. Quod ad prudentes juris feudalis attinet: citatur Obertus de Orto 2. 1. 2. 23. 2. 25. 2. 28. 2. 30. 2. 32. 2. 34. 1. 2. 34. 2. 2. 36. 2. 42. in Mediolanensi curia versatus 2. *Feudor. dicitur* 24. 2. 25. 2. 51. 1. *& inibi passim.* Mediolanensis consul fuit *teste Othone Frisingensi.*

Ex peritis juris feudalis citatur etiam Gerardus Capagisti 2. 25. 2. 28. 2. 30. 2. 32. 34. 1. 2. 36. 2. 51. 1, *& inibi passim.*

De Legibus.

CAusarum aliæ dirimuntur jure Romano, aliæ Longobardorum legibus, aliæ secundum regni consuetudinem, quæ pro diversorum locorum & curiarum moribus varia ac diversa esse solet. *lib.* 2. *tit.* 1.

In judicio, quo de feudis agitur, illud dici solet: Legum Romanarum non esse vilem autoritatem, sed non adeo vim suam extendere, ut usum vincant aut mores 2. 1.

Strenuus legisperitus, sicubi casus emerserit, qui consuetudine feudi non sit comprehensus, absque calumnia uti poterit lege scripta 2. 1.

De constitutionibus Principum.

PRincipum constitutiones his libris variæ extant Corradi 1. 1. 2. 2. 34. 40. Lotharii 1. 9. 13. 19. 2. 3. 1. 9. 2. 24. 3. 2. 38. 2. 44. 2. 55. 2. 76. 55. 5. 6.
Friderici 2. 3. 1. 2. 27. 2. 33. 1. 2. 55. 2. 100. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 17.
Henrici 5. 2. 3. 4.
Romani 5. 15. 16.
De consuetudine regni. vide 2. 1. 2. 28.
Leges plerumque ad casus præteritos trahi 2. 55.
De jure Romano & legibus Romanorum 2. 1.
De lege Salica vide *lib.* 2. *tit.* 29.
De legibus Longobardorum 2. 1. 2. 8. *in fin.* 2. 39.
De Lombarda 1. 10. 2. 58. 1. 2. 58. 3. 2. 53. 4.
De Canonum statutis 2. 27. 1.
De Decretis 2. 6.
De constitutionibus principum. vide *Titulum proxime sequentem.*

De moribus curiarum 2. 23. hinc illa, Mediolani non tenetur. Mediolani non obtinet 2. 54. 1. Mediolani consuetudo 2. 39. 2. 2. 40. Mediolanenses 1. 27. *in fin.* viri prudentes Mediolanenses 1. 28. Sapientes Mediolanenses 2. 49. Mediolanensium Curia 2. 20. 22. 4. mos 26. 1. usus 2. 28. 1. 2. 29. 2. 32. 2. 37. 1. Archiepiscopus Mediolanensis 2. 35. Mediolanenses irrationabiliter considerant 1. 14. Citantur quoque viri Placentini 2. 27. 1. Cremonens. 2. 27. 11. Et usus qui in Lombardia 46. sed & in Teutonia 2. 40.
Responsa citantur 2. 40.
Pronuntiata & judicata 2.
Citatur ut Eugenius Papa 1. 19.
Honorius III. Pontifex, vid. *Constitutiones Friderici* 2. 6. 5. 22.
Urbanus 1. 6.

De statu hominum seu jure personarum & earum divisione.

De Duce, Marchione, Comite, Capitaneis, Valvasoribus majoribus & minoribus vel Valvasinis.

QUi a principe de ducatu, Duces: qui de Marchia, Marchiones: qui de Comitatu, Comites: qui de plebe aliqua ejusve parte, Capitanei (olim proprie majores Valvasores) qui a Capitaneis, Valvasores minores: qui a minoribus Valvasoribus investiti, minimi Valvasores & Valvasini appellantur *lib.* 2. *tit.* 10.

De his, qui in Feudum dare possunt vel non.

Feudum dare possunt Archiepiscopus, Episcopus, Abbas, Abbatissa, Præpositus (si antiquitus consuetudo eorum fuerit) Dux, Marchio, Comes (qui & regni & regis capitanei) regni vel regis Valvasores (qui & Capitanei.) Ab his minores Valvasores feudum accipiunt 2. 1. Ecclesiasticæ personæ, (aliud in laicis) ad suam tantum vitam, feudum dare possunt: ac proinde successores eorum non tenentur feudi investituram ratam habere 1. 3. 1. 9. Si, qui in feudum dare non potest, in feudum dederit, nullum habebit vigorem infeudatio 1. 6. *in fin.*

De plebeis.

Qui ab antiquis temporibus beneficium non habent, plebei, id est, jus parium (aut, ut quidam volunt, nobilitatis) non habent 2. *tit.* 10.

De liberis.

Libertas est facultas qua naturaliter quid cuique facere libet, nisi vi vel jure prohibetur 5. 13.

De servis.

Servi post delatam successionem feudi, etiam manumissi in feudo non succedunt. 2. 106. Servus communi jure militia privatur, adeo ut si dominus servum in militia retinet, in x. libras condemnetur. 5. 10. *in fin.*

Nomenclatura generalis personarum de quibus his libris tractatur.

DE Abbate. v. 1. 1. *in pr.* 1. 3. 1. 6. 2. 40. *in fin.* 2. 89. Abbatissa v. 1. 1. *in pr.* 1. 3. 1. 6. 2. 89. Absente 2. 43. Acceptabili 2. 55. 2. 99. Actore 1. 26. 1. Actore domini 1. 10. Actore regis 1. 10. *in fin.* Adoptivo 2. 26. 4. Advena. 5. 17. 10. Advocato 2. 27. 7. Adgnatis 1. 2. 11. 2. 21. 2. 26. 1. 26. 5. 1. 26. 6. 2. 45. 2. 49. 2. 98. Agricultoribus. 5. 17. 11. Antecessore 2. 92. Antecessoribus vasalli. 2. 25. Antiquiore domino 2. 28. 4. Arbitro 2. 46. 2. 34. Archiepiscopo 1. 1. *in pr.* 1. 1. 3. 2. 52. 2. 89. Archiepiscopo Mediolanensi 2. 35. Ascendentibus 2. 50. Auctore 2. 25. Avo. 1. 14. 1. 1. 19. 2. 11. Bannito 2. 28. Bono judice 2. 11. Capitaneis. 1. 14. 1. 1. 15. 1. 17. 1. 18. 1. 19. Capitaneis improprie dictis. 1. 17. Capitaneis principis 1. 17. Capitaneis proprie appellatis 1. 17. Capitaneis Regis vel Regni. 1. 1. 1. 15. quis Capitaneus. 2. 10. 2. 51. 2. 53. 2. 89. Claudo 2. 36. Clericis 1. 25. 1. 1. 26. 2. 26. 4. 2. 27. 1. 2. 30. 2. 32. 2. 35. 2. 36. 2. 40. *in fin.* 2. 109. Clientulis 1. 10. 1. 13. Cognatis patrui magni 2. 11. Coherede. 2. 58. 2. 78. Comite 1. 1. *in pr.* 1. 13. 1. 26. 2. 10. 2. 52. 2. 53. 2. 54. 2. 89. Comite judice 2. 27. 1. 2. 27. 5. Comparibus 2. 54. Conrado 2. 34. 2. 40. 5. 1. Conjuge vel amico 2. 58. Consobrinis 1. 14. 1. Consortibus 2. 55. 1. Contumace 2. 22. Conversis 2. 21. 2. 30. Creditore 2. 86. Cremonensibus 1. 27. Curia 2. 9. 2. 10. 2. 22. 2. 23. 2. 34. 2. 46. 2. 51. 2. 76. 2. 89. Curia Mediolanensi 2. 10. 2. 24. Curiæ majoribus 2. 89. Curte 1. 4. 5. 1. 82. 2. 51. Curtis paribus 2. 46. Damnatis 2. 56. Defensoribus locorum 2. 53. Delatore 2. 24. 2. Descendentibus 2. 50. 1. 1. 14. 2. 2. 26. 6. Dissipatore 2. 91. Doli capace 2. 26. 4. *in fin.* Domestico 2. 5. 2. 55. 2. Domina 1. 5. Dominæ filia 2. 24. 2. Domino 1. 4. 1. 5. Domino antiquiore 2. 28. 4. Domino æquali, majori, inferiore 2. 34. 1. Domino plebis seu œconomo 1. 6. Domus paribus 1. 11. Duce & Ducibus 1. 1. *in pr.* 1. 19. 2. 10. 2. 52. 2. 53. 2. 54. 2. 89. 2. 100. Ecclesia 1. 13. 2. 103. Ecclesiasticis personis 2. 26. 2. 2. 91. Egente 2. 58. Emptore 2. 26. 6. 2. 41. 2. 42. 2. 51. 5. 2. 55. Episcopo 1. 1. *in pr.* 1. 3. 1. 3. 1. 6. 2. 20. 2. 35. 2. 40. *in fin.* 2. 52. 2. 54. 2. 55. Excommunicato 2. 28. Extranei testibus 2. 32. Fideli seu vasallo 1. 1. 2. 1. 4. 1. 4. 5. 1. 5. *in princ. & fin.* 1. 10. 2. 26. 2. 19. 2. 57. Filiabus. 1. 1. 1. 1. 3. 1. 8. 1. 8. 11. 1. 8. 2. 1. 14. 2. 1. 4. 2. 11. 2. 17. 2. 24. 2. 2. 126. 1. 2. 50. 2. 51. Filia domini 1. 5. Filio 1. 1. 1. 1. 8. 1. 8. 2. 1. 14. 1. 1. 15. 2. 46. 2. 50. 2. 51. 2. 28. 4. Filio domini 1. 28. Filio feudum adquirente 2. 27. 4. Filio fratris 1. 19. 1. Filio impubere 2. 26. 5. Filio masculo 2. 26. 5. 2. 28. 2. Filio militis. 1. 28. Filio prioris matrimonii 2. 26. 4. Filio secundi matrimonii 2. 26. 4. 2. 103. Filio & successore domini 1. 2. Filio vasalli 2. 55. 2. Fœmina 1. 6. 1. 1. 15. 2. 3. 1. 2. 32. 36. 2. 41. 2. 104. Fratre 1. 1. 2. 1. 5. 1. 8. 1. 1. 8. 2. *in fin.* 1. 13. 1. 14. 1. 1. 14. 2. 1. 19. 1. 1. 20. 2. 11. 2. 12. 2. 18. 2. 24. 31. 2. 26. *in fin.* 2. 28. 4. 2. 29. 2. 37. 2. 52. 2. 90. 2. 93. Fratre patris 1. 19. 1. Fratre patrueli 1. 4. Fratris filio. 1. 5. 2. 11. Friderico ejusque constitutionibus 2. 3. 1. 2. 27. 2. 33. 1. 2. 55. 2. 100. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Gastaldio 1. 2. 1. 1. 1. 10. 12. 1. 11. 2. 94. Gerardo Capagisto 2. 25. 28. 30. 32. 2. 34. 1. 2. 34. 2. 2. 36. 2. 51. passim. Hæreticis 5. 17. 5. 7. 8. 9. Henrico ejusque constitutionibus 5. 2. 3. 4. Herede 1. 9. 1. 14. 1. 25. 2. 28. 3. 2. 58. 2. Herede legitimo 1. 15. Herede masculo 2. 34. 2. Hoste regis 1. 20. 2. 7. Idoneis testibus. v. Testibus. Ignorante 2. 9. 1. 2. 42. 2. 26. 6. Imperatore 1. 14. 1. 18. 1. 26. 2. 55. 2. 2. 100. Imperfecto 2. 36. Impubere 2. 26. 5. Incendiarius 5. 10. Inculpato seu accusato 1. 19. Indigno 2. 24. 2. Infami 2. 52. 2. Infante 1. 22. Inferiori domino 2. 34. 1. Infeudato 2. 55. Ingrato 2. 24. *in pr.* & §. 1. Inimico 2. 57. Investitore 2. 27. 2. 34. 2. 35. Investito 1. 9. Invito 2. 12. Judice 2. 46. Judice agnati 1. 15. Judice Curtis 1. 18. Judice ordinario 1. 15. Laicis 1. 3. 2. 32. 2. 35. Legitimatis 2. 26. 4. Legitimo herede 1. 1. 2. 1. 13. 2. 11. Legitimis liberis 2. 29. Longobardis 2. 2. 8. *in fin.* 2. 39. Lothario ejusque constitutionibus 1. 9. 1. 13. 1. 19. 2. 3. 1. 2. 9. 2. 24. 3. 2. 38. 2. 44. 2. 55. 5. 5. 5. 6. Magistratu 2. 53. 1. Majore 2. 3. 2. 53. 2. 55. Majore Curiæ 2. 89. Majore domino 2. 34. 1. Majore judice 2. 53. 1. Majore potestate 2. 22. Manumisso 2. 106. Marchionibus 1. 1. *in pr.* 2. 10. 2. 13. 2. 19. 2. 52. 2. 53. 2. 54. 2. 55. 1. 2. 89. Marito 1. 15. 1. 17. 2. 85. Masculis 1. 13. 1. 6. 1. 1. 8. 1. 1. 13. 1. 19. 1. 1. 20. 1. 24. 2. 41. 2. 95. Masculini sexus heredibus 1. 14. 1. Descendentibus 1. 14. 2. Matre 2. 50. 2. 103. Mediolano & Mediolanensibus 1. 1. 5. 1. 13. 1. 26. 1. 27. 1. 2. 10. 2. 24. 2. 29. 2. 32. 2. 34. 2. 37. 1. 2. 39. 2. 40. 2. 49. Mercatoribus peregrinantibus 2. 27. 5. Militibus 1. Vasallis 1. 19. 1. 1. 21. 1. 21. 1. 1. 22. 1. 22. 1. 1. 23. 1. 27. 2. 17. 2. 21. 2. 26. 1. 2. 26. 6. 2. 27. 1. 2. 27. 3. 2. 34. 2. 2. 52. 2. 76. 2. 88. Minoribus 2. 3. 2. 26. 4. 2. 27. 2. 91. Mortuo 1. 5. 1. 24. Muliere 2. 26. 4. Muto 1. 6. 2. Muto & surdo 2. 36. Naturalibus filiis legitimatis 2. 26. 4. Nepotibus 1. 1. 2. 1. 14. 1. Nepotibus ex filio 1. 8. 1. 19. 1. 2. 11. 2. 50. Nepotibus ex filia 2. 11. Nepote seu filio fratris 1. 5. 1. 13. Nepte 1. 5. 2. 11. 2. 90. Nobilibus 2. 52. Nobili conjuge 2. 29. Notario 2. 52. 2. Nuncio 1. 26. 2. 58. 2. Nupta filio domini 1. 5. Nutu domini 2. 24. 2. Oberto de Orto 2. 2. 2. 23. Palatinis 2. 52. 2. 54. Papa Eugenio 1. 19. Papa Urbano 1. 6. Paribus 2. 14. 1. 2. 39. 2. 58. 3. 2. 73. 2. 78. 2. 79. 2. 82. Paribus Curiæ 1. 10. 2. 20. 2. 32. 2. 34. 55. 2. Paribus Curtis 1. 2. 1. 1. 3. 1. 4. 1. 4. 3. 1. 4. 5. 2. 2. 2. 25. 2. 46. 2. 51. 5. Paribus domus vel curiæ 1. 11. Paribus testibus 2. 58. 2. Parium judicio 1. 18. 2. 12. 1. Parium laudatione 2. 76. Parium laudamento 1. 21. Parentibus 2. 58. 1. Parente adgnationis alicujus communi 2. 11. Parente domini vel vasalli 2. 33. Parentibus, id est, cognatis 1. 24. Patre 1. 1. 2. 1. 1. 3. 1. 14. 1. 1. 19. 1. 21. 24. 1. 26. 1. 2. 50. 2. 84. Patriarcha 2. 89. Peregrinis 5. 17. 10. Persona conjuncta 2. 91. Persona Ecclesiastica & seculari 2. 91. Persona tertia, quarta 2. 34. 2. Personali servitio 2. 26. 5. Placentinis 1. 26. 1. 21. 27. Primatibus locorum 2. 53. Principe 1. 7. Privato 1. 13. Proclamatore seu actore. 2. 27. Proceribus 2. 54. Procuratore 2. 3. 1. Progenie 2. 90. Prole fœminei sexus 2. 11. Pronepotibus ex filia 2. 1. Plebe & plebis parte 2. 10. Plebeis 2. 10. *in fin.* 2. 53. Pluribus dominis 2. 77. Possessore 1. 26. 2. 27. 2. *in fin.* Posterioribus patrui 2. 95. Prælatis Ecclesiarum 2. 91. Præposito 1. 1. 1. 6. 1. 26. Pronepte 2. 11. Proscriptis 2. 56. Proximis & proximioribus agnatis 2. 9. 1. 2. 3. 1. 2. 50. *in fin.* 2. 24. 3. 2. 37. 8. 36. 5. Publicis latronibus 2. 75. 5. Rebellibus 5. 20. Receptatoribus 2. 33. 2. Rectoribus locorum 2. 53. Rege 1. 26. 2. 28. Reo 1. 26 2. 28. 1. Roma 1. 1. 1. 1. 1. 5. 2. 54. Ronchalia 2. 52. Rustico 2. 27. 3. 2. 34. 1. Sacramentalibus XII. 1. 4. 2. 1. 10. 1. 26. 1. 1. 28. 2. 41. Sciente 1. 26. 1. 2. 9. 1. 2. 24. 2. Scriba 2. 56. Scutiferorum feudis 2. 74. Seculari persona 2. 91. Secundi matrimonii filiis 2. 103. Senioribus seu dominis 1. 17. 1. 18. 1. 2. 51. 5. 2. 52. Servis 2. 3. 1. 2. 10. 6. Sorore domini 1. 5. 2. 24. 2. Substituto acceptabili. 2. 99. Successoribus 1. 9. 1. 22. 2. 40. 1. 295. Surdo & muto. 2. 36. Testibus 1. 26. 1. 2. 81. 2. 88. 2. 92. Testibus corruptis odio, gratia, pretio. 2. 2. 2. 58. 2. Testibus duobus, tribus, pluribus 2. 58. 1. Testibus extraneis 1. 26. Testibus idoneis 1. 10. 1. 11. 2. 2. 1. 2. 19. 2. 25. Testibus quinque 2. 57. Testibus septem 2. 27. 3. Testibus liberis 2. 58. 1. Testibus testimonii boni 2. 27. 2. Valvasoribus 2. 10. 2. 53. Valvasoribus majoribus 1. 7. 1. 14. 1. 15. 1. 1. 17. 1. 18. 1. 1. 19. 2. 10. 2. 89. Valvasoribus minoribus 1. 7. 1. 1. 15. 1. 16. 1. 18. 1. 18. 1. Valvasoribus minimis 1. 7. 1. 15. 16. valvasoribus regis vel regni 1. 1. *in pr.* 1. 1. 5. Valvasoris filio 2. 10. Valvasinis 2. 10. Vasallo 1. 9. 1. 12. 1. 25. 21. 26. 2. 26. 3. 2. 47. 2. 79. Venientibus ex latere 1. 1. 4. Urbano Papa 1. 6. Uxore 1. 17. 1. 21. 1. 2. 8. 2. 29.

De Adoptionibus.

ADoptivus filius in feudo non succedit 2. 26. 4. *vers. Adoptivus.*

De Rebus & earum divisione.

De rebus immobilibus & quasi.

BEneficium seu feudum in immobilibus seu rebus soli aut solo cohærentibus tantum consistit, aut his, quæ inter immobilia connumerantur, veluti cum de Camera aut de Cavena feudum datur. 2. 1. *in fin.* 2. 23.

De soldata.

Qui soldatam (præstatio est annua quorundam solidorum, vini vel annonæ, quæ morte dantis vel accipientis finitur, nec transit in heredem) habuit vel etiam habet, nullum paradogium aut usum obtinet. 2. 10.

Nomenclatura generalis rerum quarum his libris fit mentio.

DE Allodio 2. 26. 1. *in princ. & in fin.* infeudato 2. 54. Paterno 2. 17. *in fin.* ejus venditione 2. 54. Angariis 2. 56. 2. 81. Annona ejusque pretio 2. 27. 4. Annua præstatione 21. 2. 20. Argentariis 2. 56. Armis bellicis 2. 21. Armandiis 2. 56. Beneficio seu feudo 1. 1. 4. 1. 16. 2. 26. 6. 2. 1. 1. quid sit 2. 23. Beneficio avi 1. 9. 1. communibus bonis empto 1. 20. ecclesiastico 2. 27. 1. 2. 40. 1. hereditario 2. 83. cujus nomine jusjurandum fidelitatis fieri debet aut non debet 2. 24. 1. materno 1. 15. novo 1. 14. 2. 2. 3. 2. 11. 2. 12. 2. 49. 2. 91. paterno 1. 14. 2. 1. 24. 1. 19. 1. 1. 24. 3. 2. 83. regali 2. 34. 2. 40. 1. veteri 2. 3. 291. Bonis vacantibus 2. 56. Brevi testato 1. 2. *in fin.* 1. 3. 1. 4. 1. 4. 3. 1. 4. 5. 2. 32. 2. 88. 2. 92. Cameræ seu de Camera feudo 2. 1. 1. 2. 2. 1. 2. 58. Casa communi 2. 12. Castro 1. 4. 3. Cavenæ seu de Cavena feudo 2. 1. 1. 2. 2. 1. 2. 58. Civitate 2. 53. 2. Conscientia 2. 58. Criminali causa 2. 33. 1. Culpa 1. 17. 1. 21. 2. 26. 2. 78. Contractu 2. 53. 3. Curia & curte, dixi supra de personis. Debito servitio 2. 55. Debito hereditario 2. 45. Dignitatis feudo 1. 13. Dignitate legali 1. 14. Dimidio reditus feudi 2. 55. Districtu 2. 54. Dominico 2. 35. Dominicaria vice 2. 81. Domus paribus 1. 11. Domus destructione 2. 53. 2. Donationibus 5. 13. Ducatu 2. 55. 1. 2. 100. Duello 2. 27. 2. 27. 3. Duplo 2. 53. 2. Ecclesia 1. 13. Equis & armis communibus 2. 12. Feudo alieno 1. 9. armis & equis communibus adquisito 2. 12. Cameræ 2. 1. 1. 2. 2. 1. 2. 58. Cavenæ 2. 1. 1. 2. 2. 1. 2. 58. Comitatus 1. 13. 1. 14. Communiter a fratribus adquisito 1. 1. 2. Conditionali & non conditionali 2. 75. ex divisione veniente 2. 50. Diviso dividendo 2. 55. 1. dignitatum 1. 13. ducatus 1. 14. fœmineo 2. 30. filii 2. 84. cujus nomine fidelitas non præstatur 2. 24. 1. Guardiæ & Gastaldiæ 2. 2. Habitationis 200. 5. Heredibus aperto 2. 26. 2. Improprio 2. 81. Indiviso 2. 26. 4. initium habente a fratribus 1. 8. 2. lege commissoria dato 1. 27. 2. 51. 6. ligio 2. 99. Marchiæ 1. 13. 1. 14. Militis 2. 26. 2. Novo 2. 26. 2. 49. partito 2. 77. paterno 1. 4. 2. 1. 8. 1. 1. 8. 2. 1. 12. 2. 11. 12. 2. 26. 6. 29. 1. 2. 11. 2. 17. 2. 26. 2. 49. 2. 36. 2. 37. 2. 39. 2. 45. 2. 46. 2. 50. 2. 93. Proprio 2. 34. 1. 2. 1. Propriam feudi naturam non habente 2. 48. recto seu cujus possessio justa 2. 1. 2. 20. 2. 35. 2. 39. reverso ad eum, qui dedit 1. 4. 6. 1. 6. 2. quod reverti speratur 2. 26. 2. ad servitium certum dato 2. 51. 7. scutiferorum 2. 74. vero 2. 48. veteri v. beneficium uxoris 2. 85. Feudi alienatione 2. 9. Conditione 1. 9. 2. 2. 2. 2. 26. 3. 2. 26. 6. 2. 76. 2. 89. Causa 2. 44. consuetudine 2. 10. Honore 2. 81. Jure 1. 1. 5. 2. 44. 2. 86. Natura 1. 7. Notis 2. 58. Origine 1. 1. 1. Portione 1. 12. proprietate 2. 26. 6. successione 1. 8. 1. 9. usu 2. 10. Feudo. Feudum a fidelitate vel fide 2. 3. 1. opponitur hereditati 2. 51. 5. allodio 2. 26. 1. adquiritur, retinetur, amittitur 1. 5. aperitur domino 2. 42. *in fin.* 2. 43. *in fin.* 2. 44. exinanitur 1. 25. 1. remanet vel jure proprio vel jure libelli 2. 44. revertitur ad dominum 1. 5. Feudum accipere ad proprium vel libellum 2. 48. accipere pro vice dominicaria, villicaria, decania vel aliis angariis 2. 81. in dotem dare 2. 9. 1. 2. 13. 2. 17. per fœminam recognoscere 2. 17. ut feudum possidere 2. 26. 4. pro feudo accipere 1. 4. 3. 1. 4. 4. tenere 1. 4. 3. habere 2. 48. quasi feudi nomine retinere 1. 25. Fidelitate 2. 3. 1. 2. 4. *in fin.* 2. 76. Fidelitatis forma 2. 6. 7. Fidelitatem facere 1. 21. 2. 26. 4. 2. 52. 2. 2. 92. 2. 93. 2. 100. 2. 101. jurare 2. 5. Fidelitates duæ 2. 12. Fluminibus navigabilibus 2. 56. Fodro 5. 21. 1. Fraude 2. 24. 2. 2. 26. 6. 2. 34. 3. 2. 43. 2. 52. 3 2. 97. Fructibus 2. 12. 2. 28. 3. 2. 86. Frugibus extantibus 2. 86. Furto 2. 53. 1. Fustibus 2. 27. Gastaldiæ feudo 1. 2. 1. 11. 2. 94. Generatione secunda & tertia 2. 52. 2. 2. 93. Generali alienatione 2. 26. 6. Geniculo septimo 1. 1. 4. Gradibus succedentium 2. 11. 1. 81. 2. 26. 6. 2. 3. 2. 37. Guardia 1. 2. 1. 4. 3. 1. 10. *in fin.* Guerra 2. 27. 8. 2. 28. Habitationum feudis 2. 105. Hereditate & feudo oppositis 2. 51. 5. repudiata 2. 45. recusata 2. 51. 4. Hereditario beneficio 2. 83. debito 2. 45. onere 2. 45. sacramento ac principali 2. 58. 3. Homicidio 2. 53. 1. Hostenditiis 2. 40. Immobilibus 2. 1. 1. Improprie feudis 2. 81. Incendio 5. 10. Incestis nuptiis 2. 56. Incremento mansi 1. 4. 5. & feudi 1. 4. 6. Incuria 2. 55. Infamia 2. 52. 2. 55. Infantia 1. 22. Infeudato allodio 2. 54. infinito 2. 52. 2. 2. 93. ingratitudine 2. 23. 2. 24. 2. Ingressu curiæ seu qualitate paris & vasalli 2. 88. Initio 2. 55. Injuria 2. 24. 3. 55. 1. Innocentia 2. 27. 2. 2. 27. 3. Insidiis 2. 57. Instrumento publice confecto 2. 25. falso 2. 58. 3. publico 2. 2. 2. 2. 1. interesse 2. 26. Investit 1. 26. 1. 28. Investitura 1. 25. 1. 25. propria & abusiva 2. 2. nova 2. 32. 2. 49. vasallo illicita 2. 55. veteris beneficii 2. 32. Investituræ dono 3. 27. 2. Investituram accipere 1. 2. 1. 3. 1. 4. 5. adimplere 1. 4. 5. confirmare 1. 3. dare 1. 3. facere 1. 3. 2. 3. 2. 3. 2. 35. negare 1. 23. ratam habere 1. 3. Judicato 2. 43. Judicio parium 1. 18. 1. 22. 1. Juramento 1. 11. 2. 33. Jurisdictione 2. 5. 2. 54. 2. 79. Jure 2. 43. beneficii, proprio libelli 2. 44. feudi 2. 483. ejus rigore 2. 27. Jurejurando 1. 13. 22. 2. 2. 1. 2. 15. 2. 26. 2. 81. jussu 1. 1. 21. Justa absentia 1. 22. causa 1. 22. 2. 52. 3. ignorantia 1. 26. 1. Justo errore 2. 92. metu 2. 53. 3. usu 4. 13. Laqueis venatorum 2. 27. 5. Laquei pœna 2. 87. 8. Latere agnatis 2. 31. 2. 50. Laudamento 2. 22. 1. parium 1. 21. sapientum 1. 19. Laudatione parium 2. 76. Lege arctiori 2. 108. eadem 2. 58. 2. Commissoria 1. 27. 2. 51. 6. Conradi 2. 9. 1. 2. 34. Friderici 2. 3. 1. Longobardorum 2. 1. 2. 39. Lotharii 1. 13. 2. 3. 1. Regis 1. 10. Salica 2. 29. Levissima re 2. 73. Libello, libellariis & precariis 1. 5. 1. 13. 1. 9. 1. 2. 39. 2. 44. 2. 48. 2. 53. 5. 21. 1. Libris centum, triginta, quinquaginta, viginti tribus 2. 53. decem & tribus 2. 53. 1. decem 2. 29. viginti quinque 2. 27. 1. 2. 27. 4. Centum 5. 1. *in fin.* Libro 2. 76. Linea eadem 2. 50. Lombarda 1. 10. 2. 58. 1. 2. 58. 3. Longa possessione 2. 33. 2. Locatione per libellum 2. 9. 1. fraudulenta 2. 9. 1. Loco Cæsaris 2. 56. domini 2. 82. Majestatis crimine 2. 56. 5. 19. Mala fide 2. 87. 2. 80. Mansione 2. 27. 2. Manso 1. 4. 5. Manus amputatione 2. 27. 2. 55. manu militari expugnare 2. 27. 2. calida invadere 2. 27. sua jurare 2. 27. 3. de manu eripere 2. 27. 2. Marchia 1. 13. 2. 10. 2. 55. 1. Materno beneficio & feudo v. Beneficium v. Feudum. Matrimonio ad Morganaticam 2. 29. secundo 2. 103. Medietate feudi 1. 5. 1. 13. Mediolano. *dixi* Medio 1. 13. Mercede 1. 2. 1. Metu justo 2. 53. 3. Mitiore sententia 2. 91. Milite natione 2. 27. 3. ordine militum 1. 19. Modernis 1. 17. Modiis sive maldiis 2. 27. 4. Monetis 2. 56. Moribus curiarum 2. 23. 2. 26. 2. Morte 1. 22. 1. 4. 6. Multarum & pœnarum compendiis 2. 56. Muris civitatum 5. 21. 1. Natura feudi 2. 50. 2. 48. Navigiis 5. 19. 9. Negligentia 2. 24. 2. Nova possessione 2. 33. 2. & nova investitura 2. 32. 2. 49. Novo beneficio 2. 45. 2. 49. feudo 2. 49. jure 1. 1. 4. Onere hereditario 2. 45. Ordinatione defuncti 1. 8. ordine, id est, stricto jure 1. 4. 1. ordine malo feudum intrare, id est per vim 2. 22. Pactis *dixi ad tit. de pactis feudorum:* Palatio seu placito comitis 2. 27. 5. 2. 56. Paradogio seu pedagio 2. 10. Parangariis 2. 56. Parentela 2. 53. 2. Parricidio 2. 24. 3. Parte 1. 18. 1. 1. 2. 43. 2. 44. Paterno beneficio & feudo v. *Beneficium* vid. *Feudum supra.* Pace 2. 27. 2. 53. Peccato 2. 39. Pecunia 1. 28. Pedagio 2. 10. Perjurio 1. 26. 1. 1. 26. 6. 2. 39. *in fin.* Permissione 2. 55. Perpetuo libello 1. 13. Personali servitio 2. 26. 5. Pignore 1. 44. 15. 1. 11. 1. 27. 1. 28. 2. 55. 2. 86. Pignore consulto 2. 8. *in fin.* Piscationum reditu 2. 56. Præscriptione 2. 26. 4. 2. 87. Pretio 1. 1. 5. *in fin.* 1. 2. 1. 16. 2. 26. 5. 2. 27. 4. 2. 52. Principali causa 2. 26. 2. 82. sacramento 2. 58. *in fin.* Privilegiis 5. 21. 1. Probatione 1. 10. 2. 81. 2. 88. Progenie 2. 90. Prole fœminei sexus 2. 11. Plaustrorum præstatione 2. 56. Plebe ejusque parte 2. 10. Portu 2. 56. Possessione vid. *tit. de acquir. & amittenda possessione.* Potestate constituendorum magistratuum 2. 56. majore 2. 22. Precariis 1. 9. *in fin.* 5. 21. 1. Prædæ emptione 2. 53. 2. Proprio 2. 42. 2. 48. 2. 73. feudo 2. 34. jure 2. 44. Proprietate 2. 29. 2. 26. 6. Προτιμήσεως jure 5. 13. 14. 15. 16. Pugna 1. 21. Puberum sacramentis 2. 53. 3. Publicatis bonis 2. 53. 2. Quartis & tertiis quæ a Longobardis viris, uxoribus fieri solent 2. 8. *in fin.* Quasi feudo 1. 25. Quasi refutatione 2. 39. Quinquaginta milliariis 2. 53. 1. Rapina 2. 27. 2. Rationibus vasalli 1. 3. 2. 79. Rationabili usu 1. 13. Recto feudo 2. 20. 2. 39. 2. 82. Redemptione seu retractu 2. 9. 1. Refutatione 2. 9. 1. quasi refutatione 2. 39. Regali beneficio 2. 34. Regalis 2. 56. Regia ditione 2. 27. Regressu evictionis 2. 46. Religione domini 1. 10. Clientuli 1. 10. Repudiata hereditate 2. 45. Rebus Ecclesiæ 1. 6. maternis 2. 26. 4. soli 2. 1. 1. solo cohærentibus 2. 1. 1. per se subsistentibus & non subsistentibus 2. 8. 1. Rescissa investitura 2. 3. 1. Retiis 2. 27. 5. Reverentia 2. 22. Ripaticis 2. 56. Roma 1. 1. 1. 1. 5. Ronchaliis 2. 52. Sacramento vid. *titulum de Jurejurando.* Salica lege 2. 29. Salva reverentia 2. 22. Satisdatione 2. 73. Scientia certa 2. 26. 3. Scopis excoriari 2. 27. 8. Scutiferorum feudo 2. 74. Sententia 2. 25. 5. 21. 1. Separatione 2. 76. Servitio 1. 1. 2. 1. 24. 2. 26. 6. 2. 37. 1. personali 26. 5. nominatim & indeterminate promisso 2. 23. præstando 2. 107. faciendo 2. 77. recusato 2. 24. 2. Servitute 2. 8. Sobole 2. 90. Soldata 2. 10. Solennitate consuetudinis 2. 32. Solidis quinque 2. 27. 8. viginti 2. 27. 5. Stipendiis militiæ 2. 54. Successione feudi 2. 95. Sumptibus 2. 107. Teloniis 2. 56. Testimonio 2. 27. 2. Tempore rei judicatæ 2. 25. Thesauro invento 2. 56. Titulis Ecclesiæ 1. 6. Toto 2. 43. 2. 44. 2. 45. Traditione 2. 87. 2. 88. Transactio 1. 5. Tribus acceptionibus quietis 2. 2. Vacantibus bonis 2. 56. Vectigalibus seu teloniis 2. 56. Venatione 2. 27. 5. Venditione 2. 54. Veneno 2. 24. 2. Veritate 1. 23. 1. 26. Verona 1. 19. Vero feudo 2. 48. Veteri feudo & beneficio, *vide supra feudum & beneficium.* Viis publicis 2. 56. Vice dominicaria feudo accepto 2. 81. villicaria feudo accepto 2. 81. Vilissima duorum denariorum pensione 2. 91. vi 2. 53. 3. Ultione injuriæ 2. 24. Voluntate domini 1. 13. 1. 21. 1. Voto religionis 2. 26. 4. Usu sapientum 1. 1. 4. feudi 2. 2. Mediolanensium 1. 28. 2. 37. regni 1. 15. 2. 81.

De officio domini.

INter dominum & vasallum nulla fraus nec ullum malum ingenium intervenire debet. 2. 52. *in fin.* Dominus vicem fideli suo reddere debet, &c. 2. 26.

Feloniam in vasallum committens feudo privatur. 2. 26. 6. v. domino. 2. 47.

Si Dominus feudum de Camera aut Cavena debet vasallo, & sine culpa promissoris utraque evacuata est, expectandum est vasallo, ut iterum de ea solvi possit. Dominus enim posse intelligitur omni ære deducto. Nec æquum est videre egentem, quem prius habuit in conjugem & amicum. 2. 58.

Vasallum mittere in possessionem & in eadem vasallum in judicio defendere debet, dixi *in fin. titul. de Evictionibus.*

Juvare & defendere vasallum debet, glossa vide 2. *feud.* 28. *ab omnibus recepta.*

Justitiam vasallo facere tenetur. 2. 12.

De officio vasalli.

Domino bellum faciente alicui, si vasallus id sciat juste agi, aut si de eo dubitat, dominum adjuvare tenetur: si injuste agi sciat, non tenetur 2. 28.

Eadem lege vasallus domino excommunicato aut a rege bannito, servitium præstare non tenetur. 2. 28.

Contra omnes debet vasallus dominum adjuvare & contra fratrem & filium (& patrem) at non contra dominum antiquiorem: hic enim cæteris est præferendus. 2. 28. *in fin.*

Operas suas vasallus ultro offerre non tenetur, nisi sciat dominum versari in magno periculo. 2. 26. 6. vid. *licet.*

Personales operas & servitium, etiam alius vasalli nomine præstare potest. 2. 55. 2. 99. *in fin. Vide plura in fin. tit. de jurejurando,* ubi de Nova forma fidelitatis agitur.

Dominum justitiam facere negligentem vasallus deprædari potest. 2. *Feud.* 22.

De officio parium.

AD officium parium spectat, ut vasallum de suo recto feudo prius investiri faciant fidelitatis jurejurando dilato, donec de principali causa cognoscatur. 2. 20.

Pares majorem de suo pari quam de suo domino jurisdictionem habent. 2. 79. Curia contumacem dominum adire debet, eumque salva reverentia competenter cogere, ut vel possessionem restituat & acquiescat, vel judicio curiæ se committat, &c. 2. 22.

De jurisdictione.

SI de feudo fuerit controversia inter Capitaneos, coram Imperatore *libr.* 1. *c.* 18. vel Rege definiri debet 2. 34. quod Mediolani non obtinet. 2. 34.

Si inter duos vasallos sit controversia, dominus cognoscit 2. 55. 2.

Si inter majores & minores Valvasores de feudo fuerit controversia, in judicio parium lis definienda, vel per judicem curtis 1. 18.

Si inter dominum & vasallum sit controversia, Pares Curiæ a domino sub fidelitatis debito conjurati cognoscent 2. 55. 2.

Si contentio fuerit inter dominum & fidelem de investitura feudi, per pares ejusdem Curiæ (jurejurando prius ab eis interposito 2. 26.) lis dirimitur.

Orta quæstione de investitura feudi, facta sit an non: inter dominum & vasallum, pares judicant. Eo tamen casu actor de feudo prius investiendus (ut ita pares aliquos habeat) fidelitatis jurejurando dilato, donec de principali causa, hoc est, de investitura cognoscatur. De alio tamen feudo controverso interim investiri & jurare potest 2. 82.

Si contentio orta fuerit de feudo inter generum fidelis mortui & ejus agnatos, non apud dominum, sed apud ordinarium judicem vel arbitrum lis dirimitur 2. 15.

Pares majorem jurisdictionem habent de suo pari, quam de suo domino 2. 79.

Curiæ judicium a vasallo declinari non potest 2. 47. nisi dominus pares nullos habeat.

Ab iniqua sententia parium ad Imperatorem appellatur ipsis paribus etiam præsentibus judicaturum 1. 22.

Paribus jurare nolentibus Imperator adiri potest 1. 26.

Quod quisque juris, &c.

UT vasallus calumniæ sacramentum a domino non exigat: quod etiam a parte domini intelligendum est, ut quod quisque juris in alium statuit, ipse eodem jure utatur 2. 33. 1.

Si quis dicenti non obtemperaverit.

SI dominus ter admonitus facere destiterit, id quod curia jussit, tunc licet vasallo ad majorem potestatem ire & sibi consulere: & si dominus ei justitiam facere noluerit, poterit eum deprædare 2. 22. *in fin.*

De in jus vocando.

DOminus vasallum ad curiam vocare debet: & si non venerit, iterum vocare debet usque in spatio tertio septem vel decem dierum, arbitrio curiæ terminando. Quod si neque venerit ad tertiam vocationem, hoc ipso feudum amittit: & ideo debet curia dominum mittere in possessionem: sed si intra annum venerit, restituitur ei possessio, alioquin & beneficium & possessionem amittit. E contrario si vasallus de domino conqueritur, eum in curiam vocabit, & in eadem curia de domino conqueretur. Curia autem debet adire dominum, eumque salva reverentia competenter cogere ut vel possessionem restituat & adquiescat, vel judicio curiæ se committat 2. 22.

De Pactis.

De pactis contra communem feudi rationem.

SI tenor præter communem feudi rationem in investitura intervenit, *vide* 2. 2. 2.

Si ut ad fœminas feudum perveniat.

Si specialiter dictum fuit, ut ad fœminas feudum pertineat 1. 1. 3. Si pactum fuit, ut filiæ succederent 1. 14. 2. *in fin.* Si quis ita investitus fuerit, ut ad fœminas feudum transiret 2. 51. *vers. similiter.* Si investitura fuerit facta in patre, ut filii & filiæ succedant in feudum 1. 8. 2. Si eo tenore feudum quis acceperit, ut ejus descendentes masculi & fœminæ illud habere possint 1. 6. 1. Si duo fratres in heredes masculos & fœminas de beneficio investituram acceperint 2. 90. Si ejus conditionis sit feudum vel eo pacto adquisitum, ut ad filias, neptes, proneptes & deinceps: ad ex filia nepotes ac pronepotes: ad prolem fœminini sexus, vel ex fœmineo sexu descendentes pertineret 2. 11. Si feudum ea lege alicui datum sit, ut ipse & heredes sui masculi & fœminæ, & cui dederit, habeat 2. 26. 6. *vers. feudum.* Si quis sibi vel heredibus suis masculis, vel, his deficientibus, fœminis beneficium per investituram accepit 2. 17. Si duo fratres simul investiti fuerint eo tenore, ut quamdiu ipsi vel eorum heredes masculi viverent, & masculis deficientibus, fœminæ si superessent, feudum haberent 2. 18. Si quis ea lege feudum dederit, ut ipse & sui heredes, & cui ipse dederit, habeat 2. 48. 2. 26. 6. *vers. feudum.*

Si ut ad fratres feudum perveniat.

Si eo pacto facta sit investitura, ut frater fratri succederet 2. 12. Si hoc nominatim dictum fit, ut uno fratre defuncto sine legitimo herede alter succederet 1. 1. 2. Si per investituram a domino ordinatum fuerit, ut frater succedat fratri 1. 20. Si dictum fuerit, ut frater fratri succederet 1. 8. 2. *in fin.*

Si ut ne filii, aut in certa re succedant.

Si quis ea lege uxorem minus nobilem duxerit, ut nec ipsa, nec filii ejus amplius habeant de bonis paternis, quam dixerit tempore sponsaliorum, verbi gratia decem libras 2. 29. Si cum uxore ea conditione matrimonium contractum est, ut ne filii ex ea nati patri ab intestato succederent 2. 25. *versic. filii.*

Si ut ad patrem feudum deferatur.

Si nominatim cum domino pactum sit initum, Ut si filius ante patrem decesserit, feudum ad patrem revertatur 2. 82.

Si ut filii matri succedant.

Si specialiter dictum, ut filii matri succederent 1. 15.

Si ut post mortem possessoris feudum habeatur.

Si feudum ita datum fuerit, ut post decessum ejus, qui possider, habeatur 1. 3.

Si ut sine juramento fidelitatis habeatur.

Si eo pacto adquisitum sit feudum, ut sine juramento fidelitatis habeatur 2. 3. *in fin.* 2. 24. 1. 2. 40. 2. 76.

Si ut omne feudi incrementum vasallus habeat.

Si ita dictum fuerit, ut omne incrementum feudi pertineret ad eum, qui investituram accepit 2. 1. 4. 5. 6.

Si pactum de non petendo.

Si Titius cum Sempronio fratre feudum paternum possidente pactum fecit, de eo feudo non petendo a Sempronio, ejusque heredibus 2. 26. *in fin.*

Si tacitæ conditiones exceptæ.

Si nominatim in ipsa traditione tacitæ conditiones sint exceptæ 2. 89.

De generali alienatione.

Si nominatim dictum fuerit, ut in generali alienatione contineretur feudum 2. 26. 6. vid. *in generali.*

De certo genere servitii.

Si ita convenit, ut festivis diebus vasallus vadat cum uxore domini ad Ecclesiam 2. 2. 2.

De evictione.

Si emptor sciens rem alienam, pacto speciali sibi prospexit de evictione 2. 8.

De feudo non auferendo.

Si hoc actum est, ut domino non liceat feudum improprium vasallo auferre 2. 81. Si specialiter cautum est, ne feudum habitationis morte accipientis finiretur 2. 105.

De refutatione feudi.

Si frater fratri vel domino vel extraneo partem feudi dederit, 2. 83.

De jure subfeudandi.

Si quis feudum sibi suisque heredibus (masculis) habuerit, non debet alii dare, ut ipse habeat & sui heredes masculi & fœminæ 2. 34. 2.

De pacto legis commissoriæ.

Non potest ea conventione feudum constitui, ut si tempore statuto pecunia soluta non sit, pro feudo habeatur 1. 27. 2. 51. 7.

De servitio.

Ad certum servitium feudum dari potest. 2. 51. 7.

De refutatione feudi.

Uni dominorum partem feudi refutare vasallus potest, partibus aliorum dominorum reservatis: facta refutatione, domino, quem ejuravit, servitium nullum debet, tametsi eum offendere non debet 2. 38.

De Transactionibus.

De transactione non fraudulenta.

TRansigere cum adversario, citra fraudem domini vasallus potest: nec quod accepit transactionis nomine feudum erit 2. 2. 6. 6. *vers. si vasallus.* 2. 43.

De transactione rei communis.

Transigere de re communi in fraudem proximioris adgnati non licet 5. 13.

De his qui notantur infamia.

SCriba, qui instrumentum jure prohibitum conscribit post amissionem officii, cum infamiæ periculo manum amittit 2. 52. 1. *in fin.* 2. 55. *in fin. pr.*

De Procuratoribus.

INvestitura per se vel per suum nuncium dari & accipi potest. 2. 58. 2. Utrum ipse vel alius pro te investituram faciat vel suscipiat, nihil interest, potest enim hoc negotium & per procuratorem ab utraque parte expediri 2. 3. 1. *vers. sed utrum.*

De negotiis gestis.

De agnatorum ratihabitione.

PAter in filiam feudum confirmare non potest, etiam domini voluntate, nisi agnati consentiant aut ratum habeant 2. 39.

Si maritus uxoris negotium gesit.

Si maritus de feudo uxoris investiatur, ea absente, nisi nominatim quasi gerendo uxoris negotium investiatur, sibi adquirit 2. 55.

De in integrum restitutionibus.

IN tantum legis tacta investitura rescindi itur 2. 3. Excusatur vasallus si justa causa interveneri, quare non petierit investituram, veluti mortis vel capitalis inimicitiæ, vel infantiæ, vel justa absentia 1. 22.

Justo errore ac ignorantia quemadmodum excusemur. *vid. infra tit.* de juris & facti ignorantia.

Quod metus causa gestum erit.

PEr vim & justum metum, etiam a majoribus extorta sacramenta, nullius funt momenti 21. *in fin.* 2. 53. *in fin.*

De dolo malo.

Si quid in fraudem vetitæ alienationis factum.

SI vasallus dolo quid egit in fraudem vetitæ alienationis feudi, amittione feudi multatur 2. 5.

Si vasallus dominum periculi non admonuit.

Si duo fratres in dolo vel negligentia vel fraude dominum celaverint, id est, non certioraverit de assatu, morte, captione, vel grandi patrimonii jactura, beneficio caret 2. 24. 2.

Si intra annum & diem investituram non petiit.

Inter dominum & vasallum, nulla fraus, nec ullum malum ingenium debet intervenire: ac proinde si non dolose investituram intra annum & diem non petiit, feudum non amittit. Dolus autem abesse videtur, si justa causa impediente fuerit. 2. 52. 3. vel etiam cum amore servitium fecerit domino conscio 2. 97.

De doli capace.

De majori doli capace *vid.* 2. 26. 4. *vers.* si minor.

Si vasallus dominum ejuravit.

Si vasallus fraudulenter, id est, sciens, feudum se a domino tenere negaverit 2. 34. *in fin.*

De fraudulenta subfeudatione.

Beneficium a vasallo in feudum, si nihil in fraudem legis fiat, recte dari potest, 2. 26. 6. *vers.* beneficium.

De fraudulenta transactione.

Vasallus cum adversario transigere potest, dummodo fraudulenter actum non sit 2. 43.

De fraudulenta alienatione.

Si callida machinatione sub colore investituræ feudum quis vendiderit 2. 55. *vers.* callidis 2. 52. 1. *in fin.*

De Minoribus xxv. annis.

De fidelitate.

SI minori datum fuerit feudum, fidelitatem facere non cogitur, donec ad majorem ætatem venerit in qua doli capax fit, feudum tamen retinet 2. 26. 4. *vers.* si minori.

De jurejurando.

Sacramenta puberum sponte facta super contractibus rerum suarum non retractandis, inviolabiliter custodiantur 2. 53. 3.

De veteris beneficii investitura.

Quæ de veteri beneficio fit investitura, etiam a minore potest fieri 2. 3. 2. 91. minore inquam XXV. annis.

De justa possessione.

Sive a minore sive a majore fiat investitura, non de omni possessione vasalli, sed de justa tantum facta intelligitur, nisi aliud nominatim dictum sit 2. 3.

De novi feudi investitura.

Novi feudi investitura non fit a minore XXV. annorum (vel ut quidam volunt) a minore XVIII. annorum 2. 91. sed nec ab alio sit rede nisi ab eo, qui legitime suorum bonorum administrationem habet: qui enim qualibet ratione de suis rebus impeditur alienare, is nec per feudum poterit investituram facere 2. 3.

De non petita investitura.

Si infendatus major XIV. annorum sua injuria vel negligentia per annum & diem steterit sine petitione investituræ a domino, transacto hoc spatio, feudum amittit 2. 55. *in fin. pr.*

De juramento pacis.

Ut a XVIII. anno ad LXX. obstringantur omnes juramento, ad pacem tenendam 2. 53.

Ex quibus causis majores.

De sacramento per vim & metum extorto.

SAcramenta per vim & justum metum etiam a majoribus extorta, nullius funt momenti 2. 53. *in fin.*

De receptis, qui arbitrium receperunt.

DE arbitrio utriusque consensu electo 2. 15. 2. 26. 2. 34. *in fin. pr.* 2. 47.

De judiciis.

De ratione convasalli & domini.

UT ratio convasalli adversus convasallum prius quam Domini discutiatur 2. 79.

De possessione & principali causa.

Ut prius possessio restituatur, quam de principali causa agatur 2. 82.

De rei vindicatione.

De ædificiis & meliorationibus feudi.

SI vasallus in feudo aliquod ædificium fecerit, vel ipsum sua pecunia melioraverit, & contigerit postea, ut vasallus moriatur sine filio masculo, dominus aut patiatur ædificium auferri aut solvat pretium meliorationis 2. 28. 1. *vers. si vasallus.*

Rei vindicationem vasallo competere.

Etiam absente domino utiliter agendi & excipiendi adversus vindicantem proprietatem totius feudi vel partem jus

Epitome Feudorum.

vasallus habet 2. 43. Rei per beneficium datæ vasallus hanc habet potestatem, ut tanquam dominus possit a quolibet possidente, sibi quasi vindicare: & si ab alio ejus rei nomine conveniatur, defensionem imponere 2. 8. *vers. beneficium.*

De fructibus & incrementis feudi.

De fructibus & incrementis feudi ad quem pertineant, *vid. infra tit. de usuris & fructibus.*

De usufructu.

Penes quem possessio & proprietas feudi.

PEnes vasallum feudi usufructus: penes dominum, proprietas 2. 23. *in fin.*

De precariis & quid precaria.

Legis Lotharii de precariis fit mentio *lib.* 1. *tit.* 9. *in fin.* Ut libellariæ & precariæ in suo statu permaneant secundum consuetudinem unius cujusque civitatis *vide* Constitutionem Friderici & Henrici *lib.* 5. *tit.* 21. §. 1. Precaria est cessio usufructus rei immobilis, quæ fit clerico ad tempus vel dum vixerit, ea lege, ut Ecclesiæ immittatur exhibeat. *Synod. Tetiam. c.* 5. fiebat etiam ei ejusve liberis, qui rem suam Ecclesiæ donasset: de quo dixi ad *Novell.* 7. *cap.* 4. *Novel.* 120. *cap.* 2. *l.* 14. §. 5. *C. de sacrof. Eccles.*

De Servitutibus.

De actione confessoria.

SErvitutem feudo debitam vasallus petere potest & retinere 2. 8. §. *vei.*

Si vasallus servitutem feudo adquisiverit.

Si vasallus pretio servitutem feudo adquisivit, dominus pretium ei solvere debet. Alii tamen dicunt omnino, id est, etiam pretio non restituto ad dominum pertinere 2. 28. *vers. si vasallus.*

Si vasallus servitutem feudo imponi passus fuerit.

Si pretio, vel dolo, vel injuria servitutem rei beneficiariæ vasallus imponi patitur: & ad dominum postea feudum revertitur, sibi, donec feudum tenet, obest: domino autem & si per longa tempora perseveraverit servitus, minime nocet 2. 8. *vers. Rei.*

Si quid per se subsistens aut non subsistens feudo a vasallo adjectum.

Si, quod feudo a vasallo additum est, per se non potest subsistere, ut servitus, feudo accedit; & sicut pars feudi censetur 2. 8. 1.

Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, & de pastu.

Pabulatio quatenus peregrinanti permissa.

LIcet peregrino ad equi pabulationem secundum viam stare in loco publico, & uti herba, & viridi sylva sine vastatione aliqua pro sua commoditate & usu necessario 2. 27. *in fin.*

Familiæ erciscundæ, Communi dividundo, & de hereditariis actionibus.

Quæ feuda dividantur.

DIvidere non licet feuda Ducatus & Comitatus, 2. 55. 1. alia, licet 2. 59. 1. 2. 77. 2. 102. si velint eorum Domini ac consortes 2. 55. 1. quinimo etsi nolint 2. 58. 2. ac proinde, hoc jure, feudum regale majori natu deferri videtur.

De præscriptione iniqua divisionis.

De iniqua feudi divisione inter fratres post 40. annos quæri non potest 2. 58. 2.

Plures vasalli unius feudi fidelitatem ut præstent.

Cum plures vasalli idem beneficium possident indivisum, una fidelitas & unum servitium domino fieri debet 2. 77. Si vero partitum fuerit, quot partes, tot erunt fidelitates 2. 77. Servitia vero non pro partibus (ut unum primum,) videlicet graviora, sed pro quantitate beneficii moderanda 2. 77.

Pluribus dominis fidelitas ut præstetur.

Si plures Domini feudum inter se dividunt, nullo modo nisi unam fidelitatem ex feudo habere poterunt 2. 77. *in fin.* Servitium autem omnibus non gravitate sed moderamine taciendum est 2. 27. *in fin.* quod si plures domini possident idem feudum indivisum habent, vasalli qui communiter illud tenent, non cogantur fidelitatem pro eo feudo facere, nisi domini illud feudum primo partiuntur, quoniam secundum jus feudi non debet quis duas fidelitates pro eodem feudo facere 2. 102. & vasallus pro uno feudo plures dominos habere non compellitur 2. 55. 1. *in fin.*

Factum coheredis alteri non nocere.

Cum feudum hereditarium uni ex coheredibus propria culpa aufertur, cæteris non præjudicat. Hoc autem ita intelligitur, ut vivo eo vel suis heredibus feudum ad cæteros venire non intelligatur 2. 78.

De heredibus investiendis.

Heredes domini necesse habent tenere firmam investituram quam pater fecit 2. 58. 2. *vers. item heredes.*

De juramento successorum.

Cum datur successori domini defensio, jurare debet se non credere investituram factam esse ab antecessore suo 2. 58. *vers. cum autor.* Hereditarium sacramentum multum discrepat a principali 2. 58. 2. *in fin.* Heres, successor, filius, de confidentia, jurare debent, non de alieno facto. Jure tamen Lombardiæ filius præcise debet jurare, patrem suum non fuisse debitorem 2. 58. 2. in fin.

De acquirenda & repudianda hereditate (aliud in filio.)

Agnatus repudiare hereditatem defuncti potest; feudum vero ipsum paternum retinere: nec de debito hereditario aliquid feudi nomine solvere cogitur, sed de fructibus tantum, si quos reliquit 2. 46.

De jurejurando & fidelitate.

Investitus jurare domino fidelitatem tenetur.

FIdelitatem investitura præcedere debet 2. 4.

Fidelitatis definitio.

Fidelitas est jusjurandum quod vasallus præstat domino 2. 4.

Qui fidelitatem jurare cogantur & qui non.

Omnis vasallus ne imperatore quidem excepto, nisi feudo ad se aliquo delato, fidelitatem faciat, feudum amittit 2. 100. Non idem in Ecclesia, quæ nulli fidelitatem facit 2. 101. Minor quoque feudum sibi delatum retinet, non tamen cogitur fidelitatem facere antequam ad majorem ætatem venerit 2. 26. *vers. si minori.* Eadem ratione impubes filius vasalli defuncti, neque fidelitatem neque servitium sive per se, sive per alium debet. 2. 26 5. Quid si plures vel vasalli vel domini, num plures fidelitates debentur, an potius una? dixi 8. *tit. familia erciscunda.*

Fidelitatis forma.

Nova (de veteri vide *lib.* 2. *tit.* 5. & 6.) forma fidelitatis hæc est: vasallus, tactis Evangeliis, omnino fidelitatem jurare cogitur contra omnem hominem (excepto tamen nominatim imperatore vel rege 2. 55. *in fin.* quod olim facile subintelligebatur 2. 8. 2.) id est, se nunquam scienter adfuturum consilio aut facto feu negotio, ubi dominus vitam, membrum, honorem præsentem vel futurum amittat, aut in sua persona læsionem, injuriam, & contumeliam accipiat: se omni conatu animi id impediturum, aut si dominus quam proxime nanciatur, se consilio atque auxilio domino adfuturum ad res amissas recuperandas, aliumve juste offensendum, secretum sibi a domino commissum conservaturum, &c. 2. 7.

De calumnia, veritatis & conscientia juramento.

Calumniæ sacramentum vasallus a domino, & e contra non exigit 2. 33. 1. Sacramentales sunt testes jurantes secundum conscientiam: requiruntur autem duodecim: duo aliqui deponentes de veritate sufficiunt. 1. *Feud.* 26. §. 1. 2. *Feud.* 2. 33. & cum datur: ubi Laudensis.

De juramento parium.

Pares Curiæ, testamentum præbent jurati 1. 26.

De puberum juramento.

Sacramenta puberum sponte facta non retractantur: per vim aut metum extorta etiam a majoribus nullius sunt momenti 2. 53. *in fin.*

Masculo, femina, & emptori juramentum ut defertur.

Si masculus rem feudalem esse adfirmet, illa neget, masculo defertur juramentum 2. 41. 2. 51. *vers. si contentio.* Si dominus feudum esse dicit, fœmina neget, fœminæ 2. 41. Si dominus dicat esse feudum, emptor neget, emptori defertur juramentum 2. 41. 2. 51. *vers. si contentio.*

De jurejurando delato, vel relato.

Jusjurandum defertur aut a judice aut a parte. Utroque casu, is cui delatum est jurare debet, aut referre. Jurare, inquam, cum XII. sacramentalibus, sex parentibus (unibi quidam legunt pagensibus) sex extraneis: idque sine mentione confidentiæ: nisi agatur de facto tertii, vel XVI, vel alterius assendentis 2. 33. *vers. & cum datur.* Idem est in domino *d. vers. & cum datur.*

De juramento principalis personæ & successorum.

Cum jurat dominus de investitura non facta, ita jurat, se investituram non fecisse: successor ejus, ita jurat, se non credere investituram factam esse ab antecessore: multum enim discrepat juramentum & sacramentum hereditarium a principali sacramento *l.* 12. *generaliter Cod. de rebus credit. & jurejurando.* ita jurat tutor, se credere & existimare *l.* 2. *C. de juram. calumniæ:* sic filius, successor heres, jurant de sua conscientia non de alieno facto. *l. Marcellus ff.* rerum amotarum. In Lombardia contrarium extat. In ea enim filius præcise debet jurare, patrem suum non fuisse debitorem 2. 58. *vers. cum datur.*

Possidenti juramentum quemadmodum deferatur.

Jusjurandum interdum possidenti, interdum non possidenti seu actori, interdum neutri pro more judicis defertur 2. 33. *vers. sacramentum.* Possidente domino, & vasallo non probante, dominus absolvitur suo juramento: vasallo longo tempore possidente & domino non probante, jusjurandum defertur vasallo. si non longo tempore possideat, domino jusjurandum defertur 2. 33. 2. 1. 23. nisi aliud faciat pro possidente 2. 33. 2. Possessori afferti pignoris juramentum non defertur 1. 11. nisi fit munitus 30. annorum præscriptione 1. 28. Qui incrementum feudi possidet, investituram probare non tenetur, sed simpliciter jurare 1. 4. 5. Feudum guardiæ feudum esse 1. 4. 3. vel jure pignoratitio possideri 1. 4. 4. adversus vasallum possessorem dominus, qui id ait, probare tenetur: eo non probante, possessoris est defensio, eique juramentum deferri potest 1. 4. 3. nisi possessor dicat se ex feudo pignori sibi dato investitum. Tunc enim ei incumbit probatio 1. 11. Vasallus possidens feudum Cameræ aut Cancellariæ: tenetur feudum (quod directum esse ait) jurare ejus conditionis esse, hoc est directum esse: aut juramentum de eo domino deferre 2. 21. Feudum paternum esse, rei accipossessoris juramento creditur 1. 4. 2.

De juramento pacis servanda.

Ut a 18. ad 70. annum omnes ad juramentum pacis servandæ obstringantur & ut ejusmodi juramentum quoquo quinquennio renovetur 2. 53.

De infidelitate.

De infidelitate pugna fit jure Longobardico, non Mediolanensi 2. 39. *vers. non est.*

De conditione causa data, causa non secuta.

Conditio ex causa domino competit.

SI domino petenti vasallus deservire noluerit, domino condictio ex causa competit ad repetendum feudum 1. 21.

De contrahenda emptione.

De pœna vasalli feudum alienantis.

NUlli licet feudum totum vel partem aliquam vendere, vel quocunque modo distrahere sine voluntate vel jussu 1. 21. vel permissione 2. 55. illius domini ad quem spectare dignoscitur. Hujusmodi alienationes hactenus perpetratæ cassantur, & in irritum deducuntur, nullius temporis præscriptione impediente, emptori bonæ fidei ex empto actione de pretio contra venditorem competente. Callidæ machinationes quorundam qui pretio accepto, quasi sub colore investituræ, quam sibi fecere dicunt, feudum vendunt & in alios transferunt, ita prohibentur, ut venditor & emptor qui tam illicitas

Epitome Feudorum.

Locati & conducti.

De locatione fraudulenta & per libellum: & quid ea sit.

LOcare feudum (quo etiam vocabulo feudum quod in curia domini est, intelligitur 1. 5. 1.) vasallus potest, nisi locatio sit fraudulenta alienatio: sicut est per libellum, hujusmodi enim locatio, venditio dici potest. Libellario autem nomine locamus quotes sub villissima duorum denariorum pensione perpetuo 2. 9. *in fin.* 2. 73. 1. 13. interdum concedimus 2. 9. *in fin.* est enim prohibitum quadam collusione nomine libelli vendere 2. 55.

De tutius feudi & partis ejus locatione.

Totum an pars (olim partim licebat 1. 5.) feudi ita locetur (quod Mediolani non obtinet) nihil interest: feudum enim eo casu amittitur, neque valet quod factum est 1. 13. & mortuo vasallo si ne legitimo herede, id est, masculo, feudum revertitur ad dominum.

Per libellum alienatio feudi quatenus permissa.

Quod dictum est, feudum per libellum alienari non posse, intelligendum est sine voluntate domini. Nam si cum Domini voluntate vasallus feudum totum vel medium libellario nomine dederit, stabilis permanet alienatio 1. 13. Quinimo, sine voluntate domini vasallus certis casibus feudum per libellum dare potest (verbi gratia, singulari privilegio Ecclesiæ feudum in perpetuum libellum dare potest) quamvis feudum nunquam fit reversurum dominum, cum ecclesia nunquam desinat esse heres) privato non potest 1. 13. Fratri vel nepoti per libellum facta alienatio valet, etiam sine voluntate domini 1. 13. *in fin.* Licet prohibeatur beneficii alienatio, inter agnatos tamen, si feudum paternum sit, conceditur: & si libellum unus alteri fecerit de feudo paterno, non est libellus, sed quasi refutatio 2. 39. Si quis ea lege feudum acceperit, ut ipse, & sui heredes, & cui ipse dederit, habeant, poterit id ad libellum dare: quod licet propriam feudi naturam non habeat, jure tamen feudi censebitur, ut ex his causis amittatur, quibus & verum feudum 2. 4. 8.

Feudum recuperatum quo jure sit penes recuperantem.

Sin vasallus voluntate domini feudum per libellum alienavit, & id postea recuperaverit, penes eum remanet, non jure beneficii, sed jure libelli 2. 44.

De libellariis.

De libellariis & precariis vid. *lib.* 5. *tit.* 21. §. 1.

De locatione in feudum proximioris agnati.

Si locatio facta fit in feudum proximioris agnati vid. 5. 13. Si in emphyteusim detur in feudum proximioris agnati 5. 13.

De subfeudationibus an licite & quatenus.

Beneficium a vasallo in feudum, si nihil in feudum legis fiat, recte dari potest 2. 26. 6. *vers. beneficium* (nec enim licet sub colore investituræ, alioquin permisse, feudum vendere. eo enim casu feudum emptori ereptum ad dominum revertitur 2. 55.) dum tamen militi detur. 2. 26. 6. *vers. beneficium:* & secunda persona fit talis quæ feudo servire possit 2. 34. 2. In infinitum (ea lege de qua supra diximus) vasallo licet subintendere 2. 34. 2. in quibusdam tamen curiis ultra tertiam personam feudi concessio non extenditur, ut cum feudum pervenit in quartam personam, ei auferre dominus possit 2. 34. 2. Qui sunt beneficium alii dat in feudum, non debet alia lege dare nisi qua ipse habeat, ut si habeat sibi fuisque heredibus (quod intelligi debet de solis masculis) non debet alii dare, ut habeat ipse & sui heredes masculi & fœminæ. Eo casu quidam putant dantem feudum amittere: & alii dantem & accipientem: alii, tunc domino feudum aperiri, cum masculi defecerint 2. 34. 2.

De rerum permutatione.

SI quis faciat cambium de beneficio sui militis, sine illius consensu, cujus est beneficium, pro non facto habetur 2. 22. 1. Si quis cambium proprietatis nomine feudi habeat 1. 4. 2.

Si cambium feudi a domino vasallus peret 2. 25. si permutet in fraudem proximioris agnati 5. 13. *vers. ex causa.*

An per acceptabilem vel subtitutum domino servire possit vasallus v de *lib.* 2. 55. 1. 2. 99.

De pignoribus & hypothecis.

De pignore quod consultum.

Pignus quod consultum dicitur, fieri non potest ex feudo 2. 8. *in fin.*

De pignore totius vel partis feudi.

Pignorare totum, vel partem feudi sine domini consensu non licet 2. 55. Olim qui pro pignore plus medietate obligasset, ita ut transactum seu distractionem permitteret, vel dolo hoc egisset, amissione feudi multabatur 1. 5.

Pignus in feudum converti potest.

Pignus in feudum converti potest 1. 4. 4. 1. 11. 1. 18.

De pacto legis commissoriæ.

Si quis obligaverit aliquam rem pignori, eo pacto, ut si statuto tempore pecunia soluta non fuerit, res sit creditoris & eam pro feudo habeat, potest debitor quandocunque pecuniam solvendo pacto non obstante, pignus recuperare 1. 27. 2. 51. 7.

An mortui vasalli feudum pro pignore possit retineri a creditore.

Creditor debitore mortuo feudum ejus pro pignore sibi retinere non potest, licet fruges extantes retineat 2. 86.

De evictionibus.

Vasalla quatenus debitor evictio a domino.

GEneraliter verum est in feudis, dominos de evictionibus teneri 2. 80. ut in dominum investiti regressum habeant de evictione 2. 46. Si tamen quis sciens investituram alterius beneficii adquisierit, eo evicto nullam adversus dominum actionem habet de evictione, quoniam in adquirendo malam fidem habuit 2. 80. 2. 87. 2. 96. Ac nisi pacto specialibi prospexerit, de evictione agere non poterit 2. 8. Ignorans vero recte agit, ut aliud feudum ejusdem bonitatis seu quantitatis sibi præstetur 2. 8. In eo vero nulla differentia est, qui investituram facit, utrum sciverit, vel ignoraverit 2. 8. Si domino laudato feu vocato, nec evicto, vasallus causam per sententiam amiserit, eique feudum sit evictum, dominus vasallo feudi cambium debet, id est, feudum ejusdem æstimationis (quod erat tempore rei judicatæ) restituere tenetur, vel nummos in feudum datos numerare 2. 25. id est, æstimationem litis quam vice feudi subiit vasallus, quam sententia judicis victori exsolvit.

De usuris & fructibus, & causis, & omnibus accessionibus & mora.

De usuris legitimis.

UT tutores, curatores, procuratores, defensores jure πρωτιμήσεως uti volentium intra quatuor menses veniant, & solvant justum pretium cum legitimis usuris & expensis necessariis, atque ita accipiant jus πρωτιμήσεως 5. 13.

De fructibus.

Si vasallus decesserit, nullo in feudo relicto herede masculo, jus feudi ad dominum pertinet. Fruges autem extantes ad filias vasalli, vel etiam uxorem ejus, & hac ratione creditor eas retinere potest, licet pignus habere non possit 2. 86. 2. 45. Alia distinctio a quibusdam adhertur, ut si vasallus sine liberis masculis ante mensem Martium moriatur, fructus illius anni ex feudo provenientes ad dominum pertineant: si post Kalendas Martii usque ad Augustum, omnes fructus qui interim percipiuntur, ad heredes vasalli pertineant. Alii volunt quocunque tempore anni decedat vasallus, omnes pendentes fructus ad dominum pertinere 2. 28. 1. *vers. his consequenter.*

Si duo fratres in casa communi post mortem patris remanserint, id est, habitaverint, simul & eorum unus feudum adquisiverit, feudum alteri, eo qui adquisivit, sive vivo, sive mortuo non communicatur nisi per pactum: fructus tamen erunt communes donec simul habitaverint 2. 12.

De causis.

Qui investitus est eadem lege & eodem jure rem habere debet, quo habet, qui cum investivit 2. 58. 2.

De accessionibus.

Omne incrementum feudi ad vasallum pertinet, nisi dominus aliquid sibi in eo reservavit 1. 4. 5.

Si vasallus in feudo aliquod ædificium fecerit, vel ipsum sua pecunia melioraverit, & contigerit postea, ut vasallus sine filio masculo decedat: dominus aut patiatur ædificium auferri, aut solvat pretium meliorationis 2. 28. 1. *vers. si vasallus.* Idem dicendum si vasallus pretio servitutem feudo adquisivit 2. 28. 1. Quidam dicunt omnino ad dominum pertinere 2. 28. 1. Sed & in ea re hæc distinctio recepta, ut si quid feudo a vasallo additum sit, si quidem tale est, ut per se subsistere possit, ac per se censeatur, ut prædium, id non accrescat feudo: si vero per se non possit subsistere, ut servitus, plerisque placet, feudo accedere & sicut partem feudi diffundendam esse 2. 28. 1.

Qui incrementum possidet, investituram probare non tenetur, sed simpliciter, quod ad eam rem attinet jurejurando ejus statur 1. 4. 5.

Ab eo qui feudum cum omni incremento accepit, feudum nobis cedi potest: quo vivo, si quid feudo adcrescat, ad nos pertinet. Id autem quod eo mortuo adcrescit, ejus est ad quem feudum reverti debet 1. 4. 6.

Si pretio, dolo, aut injuria vasalli feudo quid decreverit, vasallo, donec feudum tenet, obesse potest: domino autem etiam per longa tempora, non nocebit 2. 8. *vers. Rei in fin.*

De mora.

De mora vasalli in investitura petenda, fidelitate offerenda, domino juvando ac certiorando, hostenditis servendis, justitia faciendo, in jure se sistendo, suis jocis dictum est.

Si jure πρωτιμήσεως uti volens, moram fecerit in justo pretio emptori offerendo v. 2. 3.

De eo quod interest.

Si investitura facta & fidelitate subsecuta dominus differt vasallum mittere in vacuam possessionem, omnem utilitatem ei præstat 2. 7. *in fin.*

Si facta de feudo investitura, pœniteat dominum, antequam possessionem transferat, præstando interesse vasallo, non liberatur, ac proinde possessionem feudi, de quo investituram fecit, tradere compellitur 2. 26. 6.

Si vasallus feudum alienavit ignorans, non domino, sed ipsi vasallo feudum restituendum: ad interesse vero emptori ignoranti condemnandus 2. 26. 6. *vers. vasallus.*

Ut tutores, curatores, procuratores & defensores jure πρωτιμήσεως uti volentes, & intra quatuor menses justum pretium cum legitimis usuris & necessariis impensis emptori non obtulerint, teneantur de propriis suis quicquid inconmodi ipsorum hæc habuerint 5. 21. adde quædam ex titulo de evictionibus.

De impensis, & expensis sumptibus.

Id quod de communi expensum est, alteri pro parte competenti est restituendum 2. 12. *in fin.*

Jure πρωτιμήσεως uti volentis justum pretium cum usuris legitimis & expensis necessariis offerre ac solvere debet 5. 21. Sumptibus domini servitia præstantur a vasallo 2. 107.

Hostendi tiarum nomine in Lombardia de modio XII. denarii. In Teutonica terra tertia pars fructuum solvitur: facta computatione fructuum solummodo eius anni, quo hostem faciunt 2. 40. *in fin.*

De probationibus & præsumptionibus.

Onus probandi cui incumbat.

PRobationis onus ei incumbit, qui feudum novum esse ait 2. 11. 2. 15. 2. 26. Bonus tamen judex eo ex casu juramentum deferre potest, cui magis æquum videbitur 2. 13.

De nova & veteris investituræ probatione.

Nova investitura præcise probanda est per partes ejusdem Curiæ (si tamen Dominus vasallos habeat, alias extraneitestes sufficiunt 2. 33. *vers. quæ autem* 2. 58. 1. 2. 58. 2. *in fin.*) non per confessionem domini, aut breve testatum. Quanquam alii volunt vel per confessionem domini, vel per breve testatum ab extraneis confirmatum probari etiam posse 2. 12. Veteris vero investitura (quæ fit vel a domini successore) vel vasalli successore) etiam per extraneos probari potest: non tamen per fœminas 2. 32.

Si investitura facta esse negetur.

Si dominus neget se investituram fecisse actori 1. 10. 1. 26. ejusve patri 1. 26. 1.

Inopis probationum res decidit ur per jusjurandum 1. 10. 2. 26. 1. *in fin.* possessoris. vel cum 12. sacramentalibus secundum quosdam si clientulus sit gasindius, vel aliorum domini, vel grandiæ feudum habet: tunc enim domini religioni statur 1. 10.

De præsumptionibus.

Unusquisque sibi, suis heredibus ac soboli videtur prospexisse 1. 18. 2. 90. Pares, pecunia, odio vel gratia corrumpi, non est suspicandum 2. 58. 2. *in fin.* Privato laudato, ad libellum perpetuum dare non possumus, ecclesiæ possumus. Ecclesia enim cultrix & auctrix justitiæ, non patitur eos in justitiam aliquid fieri in se vel in alterum, privatus vero sæpe obviat justitiæ 1. 23.

De